

§ 30 Tidsbegränsat uppdrag som stiftsbiskop

YLVA WAHLSTRÖM:

Ordförande! Jag är en av motionärerna till motion 2015:27 och föreslår att man ska ha en biskop i kanske tio år och att man inte har de här riktigt långa uppdragen. Jag tycker det är synd att vi inte har behandlat och sammanställt de tre liknande motionerna som också funderar kring våra biskopar. Svenska Kyrkans Unga behandlade dessa tre motioner gemensamt. Jag föreslår att vi lyfter in deras förslag till beslut redan här, så att vi har med det.

Jag har förslag till ett beslut som är ganska långt och som jag tänker läsa upp: ”Att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda formerna för biskopsvalen i stiftet inklusive eventuella mandatperioder för uppdraget som stiftsbiskop och möjlighet att söka sig vidare på andra uppdrag eller tjänster.”

Jag stannar där för att spara lite tid. Tack.

NIKLAS GRAHN:

Ordförande! Jag yrkar bifall till motion 2015:59. När en biskop väljs till Svenska kyrkan är det praktiskt att detta uppdrag varar fram till och med pensionering. Ordningen innebär, att en biskop som väljs i 40-årsåldern kan förväntas ha en tjänstgöringstid som stiftsbiskop i upp emot 30 år. Jag menar att detta inte är oproblematiskt, vare sig för den person som kyrkan kallar till biskop eller för stiftet.

I min motion lyfter jag fram tanken på en tidsbegränsning av stiftsbiskoparnas tjänstgöringstid som just stiftsbiskop. Den biskop som inte avslutar sitt uppdrag som stiftsbiskop med pension skulle kunna övergå till att bli nationell biskop med ansvar till exempel för ekumeniska kontakter, utredningsuppdrag och så vidare. Det finns flera andra skäl som talar för en tidsbegränsning, som jag också nämner i min motion. Att nu utskottet yrkar avslag är jag kanske inte så förvånad över. Det som dock förvånar mig är de anförda skälen. Utskottet framför i sina överväganden att biskopens uppdrag är livslångt och inte en tillfällig tjänst. Låt mig vara tydlig. Jag delar till fullo detta synsätt. En biskop är fullt ut fortsatt biskop även efter pensioneringen, men biskopen är inte längre stiftsbiskop. Därför vill jag fråga utskottet vad man egentligen menar, när man anför att en tidsbegränsning är främmande för vår kyrkotradition. Vi har väl redan en tidsbegränsning i form av pensionsålder.

Utskottet lyfter även fram att uppdraget som biskop i Svenska kyrkan är knutet till ett territoriellt område. Men är det verkligen så? Hur är det då med våra pensionerade biskopar? De är väl ändå biskopar fullt ut, trots att de inte längre är knutna till ett territoriellt område? En ordning med nationella biskopar skulle dessutom vara fullt möjlig att förena med ansvar för ett pastoralt område, om man så önskar. Så har vi gjort förr med ärkebiskopen.

Utskottet knyter i sitt betänkande an till Läronämndens yttrande och som så många andra gånger så förundras jag, inte över vad Läronämnden säger utan över vad den inte säger. Har Läronämnden verkligen inget mer att säga? Finns det inga nya perspektiv att lyfta fram? Det är som om Läronämnden anser sin uppgift vara att säga så lite som möjligt. I fallet med min motion anför man ett tidigare yttrande från år 2009, som i sin tur går tillbaka till ett yttrande som Läronämnden gjorde år 1991. Det tycks som om upprätthållande av tradition har blivit viktigare än organisatorisk reformation. Vi ska snart högtidlighålla vårt reformatoriska arv med ett jubileum. Vad handlar detta arv egentligen om? För mig är reformation att se det som har blivit fel, att göra om och att göra rätt.

Jag menar att biskopsuppdraget i vår kyrka är alltför viktigt för att stagnera i organisatoriska former. Vad både kyrka och de personer som anförtros ansvaret som biskop skulle vara betjänta av är att på allvar prova tanken med tidsbegränsning av uppdraget som stiftsbiskop.

Jag yrkar därför bifall till min motion 2015:59.

BRITAS LENNART ERIKSSON:

Ordförande! Jag yrkar bifall till utskottet och egentligen med de motiv som nu Niklas Grahn har angivit. Den här typen av motioner har kommit upp lite då och då och argumenten som har gjort att de har avslagits håller fortfarande enligt utskottet. Kanske är det också så, att motionerna inte tillräckligt argumenterar vad problemet egentligen är med att ha biskopar som sitter så att säga livsvaraktigt. Vad problemet är om man blir biskop när man är 40 mot att det skulle vara bättre om man blir biskop och bara kunna sitta 10–12 år framkommer inte riktigt i motionen 2015:59. Man kan väl vara en levande och dynamisk ledare i 20 år lika väl som i 9 år. Själv har jag arbetat under tre biskopar och är inne på min fjärde biskop. En del av dem har blivit biskopar på äldre dar och en del på yngre dar, i 40-årsåldern. Jag har en erfarenhet av att det inte så mycket hänger på åldern eller hur länge man sitter. Man håller sig levande utifrån andra förutsättningar.

Utskottet vill också knyta an till detta med det territoriella. När man talar om att ha biskopar på nationell nivå föresvävar det mig, att vi får något slags biskopsproletariat som där svävar fritt och det ska vi i allra högsta grad undvika. Det är min personliga reflektion.

Jag antar att jag inte får förlängd taltid. Därför avslutar jag med att yrka bifall till utskottet.

NIKLAS GRAHN (REPLIK):

Jag tror att det finns några problem med att man skulle väljas som 40-åring. Ett problem är att nästan inga sådana just väljs. Idag är de allra flesta biskopsval i samma generation, vilket gör att det i stort sett är en generation som är företrädare vid biskopsmötet. Jag tror att det vore bra med en större åldersspridning med fler perspektiv. Det finns flera andra anledningar, vilket jag också tror skulle vara bra. Det handlar om att vi skulle kunna ta till vara en massa kompetens in i andra uppgifter i vår kyrka som just många biskopar får genom sina stiftsbiskopsuppdrag. De allra flesta kommer naturligtvis att avgå med pension, men en och annan kommer att finnas kvar i en annan roll några år till i vår kyrka.

BRITAS LENNART ERIKSSON (REPLIK):

Ordförande! Det är väldigt vanligt idag att man ser på hur det fungerar i andra organisationer. Ofta har ju detta med biskop jämförts med landshövding, ibland med verkställande direktör, generaldirektör och allt vad det nu kan vara, där man har tidsbegränsade förordningar. För att behålla – och det här vill jag understryka – den biskopliga integriteten som då inte finns i uppdragen när det gäller företag som är underställd en styrelse och så vidare, ska inte biskopsämbetets förordnande vara tidsbegränsat som det är inom andra företag och organisationer.

NIKLAS GRAHN (REPLIK):

Vill man jämföra sig med andra organisationer kan man åter igen, tänker jag, återkomma till frågan hur det ser ut med åldern. I många organisationer rekryterar man ledande befattningar i 35- till 40-årsåldern, men så är det ju inte i Svenska kyrkan. Det finns säkert flera anledningar till det, dels för att man uppnår ett mått av visdom och kompetens med åldern men dels också att det är ett valbarhetshinder att vara ung vid många biskopsval, tror jag. Det tänkte jag också skulle tala för att man i varje fall skulle titta på en annan ordning.

Sedan förstår jag inte det sista argumentet riktigt. Om man nu har en tid, den kan vara 10, 12 eller 15 år, innebär väl inte det ett hot mot integriteten eller att man inte skulle stå fri i sina åsikter. Det förstår jag inte. Då skulle man inte när man närmar sig pensionen kunna var fri heller.

BRITAS LENNART ERIKSSON (REPLIK):

Det var inte det jag menade. Integriteten handlar om att man inte är underställd eller har sitt uppdrag från en styrelse. Risken när man ska ha förlängning är ju just detta, att man blir beroende av en styrelse. Det kan ju då sägas nej, vi vill inte ha någon förlängning på dig. Det blir ett beroendeförhållande mellan styrelse och biskop. Jag tycker vi ska värna om den här biskopliga integriteten.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 83.